

הוא, לא מצא תלמידי חכמים שיהיו עזר למשה בגלות, אלא כלם נחשבים כאלו הם כנגדו, לפי שאינם עוסקים בסודות התורה, לסייע לתקון השכינה. ונאמר בו, ולאדם לא מצא עזר כנגדו, פרוש לא מצא הקדוש ברוך הוא מי שיעזר לזעיר אנפיו, להוציא את שכינתו מן הגלות.

ענין זה של גזרות התורה שהיו בעוונותינו הרבים מאין יצאו, כי אין דבר בלא שרש. וסוד זה "זאת חקת התורה" ותרגומו 'דא גזירת אורייתא'

וּנְצִיג גַם כֵּן עוֹד מִדְּבַרֵי הַרְמַח"ל: (אגרת פ"ו) (למהר"י בסאן):

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ... עֲנִין זֶה שֶׁל גְּזֵרוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵיוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים מֵאִין יֵצְאוּ, כִּי אֵין דְּבַר בְּלֹא שֶׁרֶשׁ. וְסוּד זֶה "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה" וְתַרְגוּמוֹ 'דָּא גְזִירַת אִוְרִיתָא', וְנוֹדַע שְׂכָאן נִרְמַז עֲנִין זֶה. וְסוּד הַדְּבַר הוּא מִמֶּשׁ עֲנִין הַפֶּרָה הָאֲדָמָה, שֶׁהַשְּׂכִינָה מוֹסְרַת עֲצָמָה לְשֶׁרֶפֶת הַדִּין הַחֹזֵק לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִיא הַנִּתְנֶת לְטִהָרַת טְמֵאִים שְׂאִין לָהֶם טְהָרָה אֲלֵא הִיא. הֵם הַנְּטֵמָאִים בְּטֵמָאָה הַיּוֹתֵר תְּקִיפָה - דְּהֵינּוּ טְמֵאִת מַת, שְׁלֹכֵן אֵין לָהֶם תְּקוּן אֲלֵא זֶה... וְהָאֲמַת, כִּי הִגְדֵר לָזֶה הוּא שִׁיְהִיו יִשְׂרָאֵל מְמִיתִים עֲצָמָם עַל דְּבַרֵי תּוֹרָה, וְלָכֵן נֵאֱמַר "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל" כְּמוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ ז"ל. וְעַל כֵּן הוֹשֵׁם זֶה הַפְּסוּק לְדִרְשׁ כֵּן בְּפֶרֶשׁה זֹאת וְלֹא בְּפֶרֶשׁה אַחֲרָת... וְעַתָּה אָמַת הוּא וְדָאֵי, שְׂקִטְרוּג גְּדוּל נִתְעוֹרֵר עַל יִשְׂרָאֵל וְהִיתָה צְרִיכָה הַתּוֹרָה לְמִסֵּר עַל יִשְׂרָאֵל ח"ו אֶפְילוּ לְשֶׁרֶפָה, לֹא תַעֲלֶה וְלֹא תָבוֹא... וְהָאֲמַת, כִּי בְּמִקּוּמוֹת הָאֵלֶּה הֵיוּ יְדוּעַ מַה שֶׁנִּכְתַּב בְּזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁבְּאֲמָצְעוֹת סֵפֶר הַזוֹהַר אֶפְשֵׁר לְזַכּוֹת לְצֵאת מֵהַגְּלוּת בְּרַחֲמִים, דְּהֵינּוּ לְלֹא יִסּוּרֵי חֲבַלֵי מְשִׁיחַ.

וּבְסִפְרוֹ אֲדִיר בְּמָרוֹם (אֲדָרָא רַבָּא) "תִּנְיָא אָמַר ר' שְׁמַעוֹן לְחֻבְרָיָא עַד אֵימַת נְתִיב בְּקִיָּמָא דְּחַד סַמְכָא" מִן הַתְּקוּנִים הַגְּדוּלִים שֶׁנִּתְקַנּוּ בְּעוֹלָם הֵיָה סֵפֶר הַזוֹהַר... (זוהר נשא קכ"ד:): וּבְגַלְל שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְטַעַם מַעֲץ הַחַיִּים שֶׁהוּא סֵפֶר הַזוֹהַר הַזֶּה, יֵצְאוּ בְּזִכּוֹתָם מֵהַגְּלוּת בְּרַחֲמִים... וְנִמְצָא שְׁבָרִיחַת רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּר יוֹחָאֵי עֶשְׂתָּה עֲנִין הַתְּבָה, שֶׁבְּסוּדָה נַעֲשֶׂה הַזוֹהַר, אֲשֶׁר בּוֹ נִכְלְלוּ כָּל הַשְּׂשִׁיִּים רַבּוֹא נִשְׁמַתִּין, כְּמִזְכֵּר בְּתַקּוּנִים. וְאֵז נִחְשָׁב זֶה לְבְּרִיחָה כְּלָלִית לְכָל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁבְּסוּף הַיָּמִים לֹא יֵצְטָרֵף אֲלֵא יֵצִיאָה. וְזֶהוּ שֶׁנֵּאֱמַר (ישעיה נב. יב): "כִּי לֹא בְּחַפְזוֹן תִּצְאוּ, וּבְמִנוּסָה לֹא תִלְכוּן, כִּי הוֹלֵךְ לְפָנֶיכֶם ה' וּמֵאֲסַפְּכֶם אֶלְקֵי יִשְׂרָאֵל"... וְהָאֲמַת, כִּי סֵפֶר הַזוֹהַר נִשְׂאֵר אַחֲרָיו (אֲחֵרֵי רַשְׁבִּי) לְבְּרַכָּה, שְׁכַל מִי שִׁיתְדַבֵּק בּוֹ נִקְרָא שְׁבוּרַח מִן הַסְּטָרָא אַחֲרָא, עַד שֶׁלֹּא יֵצְטָרֵף לוֹ (בְּאַחֲרֵי הַיָּמִים) אֲלֵא יֵצִיאָה. וְאוֹדִיעֵךְ מַה תּוֹעֵלֶת נִמְצָא בָּזֶה. וְהָאֲמַת כִּי תוֹעֵלֶת גְּדוּל הוּא, כִּי הוּא הַצְּלָה מִחֲבַלֵי מְשִׁיחַ... וְעַל כֵּן גַּם בְּרִיחַת מֹשֶׁה וְרַשְׁבִּי הֵיוּ עַל יְדֵי הַגְּזָרָה. וְכִיּוֹן שֶׁבְּבְרִיחָה זֹאת נַעֲשֶׂה סֵפֶר הַזוֹהַר, הִנֵּה כָּבֵר עֲנִין הַתְּבָה קִים וְעוֹמֵד לְכָל מִי שִׁיִּזְדַּמֵּן אֵלָיו, דְּהֵינּוּ: הַנְּדַבֵּק בְּסֵפֶר הַזוֹהַר כְּבֵר מִגִּיעַ לְ"אֵימָא" וְיֵצֵא מִן הַסְּטָרָא אַחֲרָא, וְאֵין צְרִיף לוֹ חֲבַלֵי מְשִׁיחַ, כְּמִזְכֵּר בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא פְּרִשְׁתָּ נְשָׂא, בְּעֲנִין שֶׁהַבְּאֵתִי לְמַעֲלָה בְּתַחֲלָה. וְהִנֵּה, עִם כָּל זֶה, לֹא נִתְגַּלָּה הַזוֹהַר אֲלֵא בְּזִמְנֵן הַרְבֵּה אַחֲרֵי הַעֲשׂוֹתוֹ, כִּי הִלֵּא הַפְּעֻלָּה הַזֹּאת אֵינָה צְרִיכָה לְהִמְצָא אֲלֵא בְּזִמְנָה, פְּרוּשׁ: שִׁיבְרוּחוֹ יִשְׂרָאֵל בְּסוּד הַזוֹהַר